

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวมของนักลงทุนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้นำแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวม แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนรวม และทำการค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎี

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค

พฤติกรรมการณ์การซื้อของผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมตอบสนองการซื้อของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าและบริการไปเพื่อกินเองใช้เอง หรือเพื่อกินหรือใช้ภายใน ครอบครัว ผู้บริโภคทุกคนที่ซื้อสินค้าและบริการไปเพื่อวัตถุประสงค์เช่นว่านี้รวมกันเรียกว่า ตลาดผู้บริโภค ผู้บริโภคทั่วโลกนั้น มีความแตกต่างกันตามตัวแปรต่าง ๆ เช่น อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และรสนิยม เป็นต้น ทำให้พฤติกรรมการณ์การกินการใช้ การซื้อ และความรู้สึกนึกคิดของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์แตกต่างกันออกไป ทำให้มีการซื้อ การบริโภคสินค้าและบริการหลายชนิดที่แตกต่างกันออกไป นอกจากลักษณะประชากรดังกล่าวแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ อีกที่ทำให้มีการบริโภคแตกต่างกัน

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค (Analyzing customer behavior) เป็นการค้นหาหรือศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์การซื้อ และการใช้ของผู้บริโภค เพื่อทราบถึงลักษณะความต้องการ และพฤติกรรมการณ์การซื้อ การใช้ของผู้บริโภค คำตอบที่จะช่วยให้เห็นการตลาดสามารถจัดการกลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing strategies) ที่สามารถสนองความพึงพอใจของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546 : 193-195)

คำถามที่ใช้เพื่อค้นหาลักษณะพฤติกรรมผู้บริโภค คือ 6Ws และ 1H ซึ่งประกอบด้วย WHO? WHAT? WHY? WHEN? WHERE? และ HOW? เพื่อค้นหาคำตอบ 7 ประการ หรือ 7Os ซึ่งประกอบด้วย Occupants, Objects, Objectives, Organization, Occasions, Outlets และ Operation

คำถาม (6Ws และ 1H)	คำตอบที่ต้องการทราบ (7 Os)	กลยุทธ์การตลาดที่เกี่ยวข้อง
1. ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the target market?)	ลักษณะกลุ่มเป้าหมาย (Occupants) ทางด้าน 1. ประชากรศาสตร์ 2. ภูมิศาสตร์ 3. จิตวิทยา หรือจิตวิเคราะห์ 4. พฤติกรรมศาสตร์	กลยุทธ์การตลาด (4Ps) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสม และสามารถสนองความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายได้
2. ผู้บริโภคซื้ออะไร (What does the consumer buy?)	สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อ (Objects) สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการจากผลิตภัณฑ์ก็คือต้องการคุณสมบัติหรือองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ (Product Component) และความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่ง (Competitive Differentiation)	กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategies) ประกอบด้วย 1. ผลิตภัณฑ์หลัก 2. รูปลักษณ์ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า รูปแบบ บริการ คุณภาพ ลักษณะนวัตกรรม 3. ผลิตภัณฑ์ควบ 4. ผลิตภัณฑ์ที่คาดหวัง 5. ศักยภาพผลิตภัณฑ์ ความแตกต่างทางการแข่งขัน (Competitive Differentiation)
3. ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why does the Consumer buy?)	วัตถุประสงค์ในการซื้อ (Objectives) ผู้บริโภคซื้อสินค้าเพื่อสนองความต้องการของเขาในด้านร่างกายและด้านจิตวิทยา ซึ่งต้องศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อ คือ 1. ปัจจัยภายในหรือปัจจัยทางจิตวิทยา 2. ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม 3. ปัจจัยเฉพาะบุคคล	กลยุทธ์ที่ใช้มากที่สุดคือ 1. กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ (Product Strategies) 2. กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) ประกอบด้วย กลยุทธ์การโฆษณา การขายโดยใช้พนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การให้ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ 3. กลยุทธ์ด้านราคา (Price Strategies) 4. กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution Channel Strategies)
4. ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who participates in the buying?)	บทบาทของกลุ่มต่างๆ (Organizations) มีอิทธิพลในการตัดสินใจซึ่งประกอบด้วย 1. ผู้ริเริ่ม 2. ผู้มีอิทธิพล 3. ผู้ตัดสินใจซื้อ 4. ผู้ซื้อ 5. ผู้ใช้	กลยุทธ์ที่ใช้มากที่สุดคือ การโฆษณา และ (หรือ) กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Advertising and Promotion Strategies) โดยใช้กลุ่มอิทธิพล

คำถาม (6Ws และ 1H)	คำตอบที่ต้องการทราบ (7 Os)	กลยุทธ์การตลาดที่เกี่ยวข้อง
5. ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the consumer buy?)	โอกาสในการซื้อ (Occasions) เช่น ช่วงเดือนใดของปี หรือ ช่วงฤดูใดของปี ช่วงวันใดของเดือน ช่วงเวลาใดของโอกาสพิเศษ หรือ เทศกาลวันสำคัญต่างๆ	กลยุทธ์ที่ใช้มากคือกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) เช่น ทำการส่งเสริมการตลาดเมื่อใดจึงจะสอดคล้องกับโอกาสในการซื้อ
6. ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the consumer buy?)	ช่องทางหรือแหล่ง (Outlets) ที่ผู้บริโภคไปทำการซื้อ เช่น ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านขายของชำ บางลำพู พาหุรัด สยามสแควร์ ฯลฯ	กลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution Channel Strategies) บริษัทนำผลิตภัณฑ์สู่ตลาด เป้าหมายโดยพิจารณาว่าจะผ่านคนกลางอย่างไร
7. ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the consumer buy?)	ขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อ (Operations) ประกอบด้วย 1. การรับรู้ปัญหา 2. การค้นหาข้อมูล 3. การประเมินผลทางเลือก 4. ตัดสินใจซื้อ 5. ความรู้สึกหลังการซื้อ	กลยุทธ์ที่ใช้กันมากคือ กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด (Promotion Strategies) ประกอบด้วย การโฆษณาการขายโดยใช้พนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การให้ข่าว และการประชาสัมพันธ์ การตลาดทางตรง เช่น พนักงานขายจะกำหนดวัตถุประสงค์ในการขายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจซื้อ

ที่มา : ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2546 : 193-195

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกลงทุนในกองทุนรวม

ปัจจัยด้านภาวะแวดล้อม หมายถึง ภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน อันได้แก่ (เพชร ชุมทรัพย์, 2544 : 261-269)

1. ภาวะเศรษฐกิจ คือ ภาพรวมทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อการลงทุนในหลักทรัพย์ ปัญหาทางเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงิน ทำให้ธุรกิจหรือกิจการทั้งหลายขาดเงินทุนหมุนเวียนที่จะใช้ในการดำเนินงานและจะเกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา

2. ภาวะการเมือง การประท้วง การก่อจลาจล การปฏิวัติ การก่อวินาศกรรม เหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน รวมถึงการตัดสินใจลงทุน

3. อัตราดอกเบี้ย การขึ้นลงของอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคาร ถ้าอัตราดอกเบี้ยขยับตัวสูงขึ้นทำให้ต้นทุนการผลิตของกิจการหรืออุตสาหกรรมต่างๆ สูงขึ้นไป ด้วย แต่ในทางตรงข้ามหากสภาพคล่องทางการเงินมีมากอัตราดอกเบี้ยจะลดลง ผู้คนในสังคมจะมี กำลังซื้อมากขึ้น ส่งผลให้อุตสาหกรรมต่างๆ เกิดการขยายตัว รวมถึงการลงทุนในหลักทรัพย์ก็จะ ได้รับผลดีด้วย

4. อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หรือค่าเงินบาท หากค่าเงินบาทอ่อนตัวลงย่อม ทำให้ค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อสินค้าเข้ามาผลิตหรือจำหน่ายสูงขึ้นตามไปด้วย แต่สำหรับกิจการที่ ส่งออกสินค้าหรือบริการอาจได้รับผลดี

5. ภาวะเศรษฐกิจต่างประเทศ เช่น ภาวะเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า หากอยู่ในสภาพดีก็ จะทำให้มีความต้องการสินค้ามากขึ้น จะส่งผลดีต่อยอดขายและเม็ดเงินที่กลับเข้ามาในประเทศไทย ในทางตรงข้ามกันหากเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าประสบปัญหา จะทำให้ยอดขายสินค้าและบริการ ในอุตสาหกรรมต่างของประเทศลดน้อยลง จะทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ อันเป็นสาระสำคัญที่จำเป็นในการ ลงทุนในกองทุนรวม ได้แก่

1. ความเสี่ยงจากการลงทุนในกองทุนรวม แบ่งเป็น 3 ประเภท (เพชรี ชุมทรัพย์, 2544 : 261-269)

1.1 ความเสี่ยงเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ ในด้านฐานะของผู้ออกตราสาร (Credit Risk) อาจเกิดขึ้นเพราะผู้ออกตราสารทางการเงินไม่สามารถทำตามเงื่อนไขหรือข้อผูกพันที่มีอยู่ เช่น บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ประเภทตราสารหนี้บางรายอาจไม่สามารถจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ย ให้กับผู้ลงทุน (ซึ่งในฐานะเป็นเจ้าของ) ในขณะที่พันธบัตรซึ่งออกโดยภาครัฐ จะมีความเสี่ยงใน ลักษณะนี้ต่ำกว่า เนื่องจากมีความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย และชำระเงินต้นคืนได้ดีกว่า สิ่ง เหล่านี้ย่อมมีผลต่อกองทุนรวมที่นำเงินไปลงทุนไว้ในตราสารดังกล่าว

1.2 ความเสี่ยงจากตลาด (Market Risk) หรือ เรียกว่าเป็นความเสี่ยงจากระบบ เมื่อราคาหรือผลตอบแทน ของตราสารทางการเงินที่อยู่ในตลาดมีการปรับตัว อันเป็นผลมาจาก ปัจจัยต่างๆ ที่มากระทบ อันได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ ความผันผวนของค่าเงินบาท และอัตราดอกเบี้ย การเกิดสงคราม และภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นลักษณะความเสี่ยงที่ก่อให้เกิด ความไม่แน่นอนของผลตอบแทนจากการลงทุน แต่การลงทุนที่กระจายอยู่ในหลักทรัพย์หลายๆ ตัว จะสามารถช่วยบรรเทาไม่ให้ความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเหล่านี้มีผลอย่างรุนแรง

1.3 ความเสี่ยงจากสภาพคล่อง (Liquidity Risk) คือ การที่ผู้ถือตราสารทางการเงินไม่สามารถแปรสภาพหลักทรัพย์ที่ถืออยู่ให้กลายเป็นตัวเงินได้ทันทีหรือไม่สามารถดำเนินการเพื่อหักกลบรายการการถือครองได้เมื่อต้องการ

2. ผลตอบแทนจากการลงทุน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ (จิริตัน สังกข์แก้ว, 2540 : 155-175)

2.1 Yield คือ กระแสเงินสดหรือรายได้ที่ผู้ลงทุนได้รับระหว่างช่วงระยะเวลาลงทุน อาจอยู่ในรูปเงินสดปันผลหรือดอกเบี้ย ที่ผู้ออกตราสารหรือหลักทรัพย์จ่ายให้แก่ผู้ถือ

2.2 Capital gain (loss) คือ กำไร (หรือขาดทุน) จากการขายหลักทรัพย์ได้ในราคาที่สูงขึ้น หรือต่ำลงกว่าราคาซื้อ หรือเรียกว่า การเปลี่ยนแปลงราคา (price change) ของหลักทรัพย์นั่นเอง

3. ผลประโยชน์ด้านภาษีอากร (สมาคมบริษัทจัดการกองทุน , 2551: ออนไลน์) กองทุนรวมมีลักษณะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากบริษัทจัดการ ผลประโยชน์ต่างๆ ที่กองทุนรวมได้รับ จะได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษี เช่น กองทุนรวมลงทุนในตราสารทุนได้รับเงินปันผล และหรือ กำไรส่วนเกินทุน ไม่ต้องเสียภาษี กองทุนรวมลงทุนในตามสารหนี้ได้รับดอกเบี้ย ส่วนลดรับ และหรือ กำไรส่วนเกินทุน ก็ไม่ต้องเสียภาษีเช่นกัน เป็นต้น ส่วนผู้ถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวม นั้น เมื่อได้รับเงินปันผลหรือกำไรส่วนเกินมูลค่าหน่วยลงทุน จะมีภาระภาษีสำหรับบุคคลและนิติบุคคล ในลักษณะเช่นเดียวกันกับภาระภาษีจากการลงทุนในตราสารทุน เว้นแต่กรณีผู้ลงทุนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาและเลือกที่จะนำเงินปันผลที่ได้รับจากการกองทุนรวมไปรวมคำนวณเป็นเงินได้เพื่อเสียภาษี ผู้ลงทุนจะไม่สามารถเครดิตภาษีเงินปันผลได้

ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในตราสารทุน

กรณีผู้ลงทุนเป็นบุคคลธรรมดา		
ประเภทเงินได้	ผู้ลงทุนไทย	ผู้ลงทุนต่างประเทศ
เงินปันผล	ผู้ลงทุนมีสิทธิที่จะเลือกหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 10% หรือนำไปรวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีปลายปีและได้รับเครดิตภาษีเงินปันผล	หากอยู่ในประเทศไทย 180 วันขึ้นไป เสียภาษีเช่นเดียวกับผู้มีสัญชาติไทย แต่หากอยู่ในประเทศไทยน้อยกว่า 180 วัน ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 10%
กำไรส่วนเกินทุน	ได้รับยกเว้น	ได้รับยกเว้น
กรณีผู้ลงทุนเป็นนิติบุคคล		
ประเภทเงินได้	ผู้ลงทุนไทย	ผู้ลงทุนต่างประเทศ
เงินปันผล	<p>กรณีทั่วไป : ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย 10% และให้นำครึ่งหนึ่งของเงินปันผลที่ได้รับมาคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษี สามารถนำภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายมาเครดิตออกจากภาษีที่ต้องเสียปลายปี</p> <p>กรณีบริษัทจดทะเบียน : ได้รับการยกเว้น หากถือหุ้นไว้ไม่น้อยกว่าสามเดือนก่อนและหลังวันที่ได้รับเงินปันผลนั้น</p> <p>กรณีบริษัทแม่ถือหุ้นในบริษัทลูกเกินกว่า 25% : ได้รับการยกเว้น หากถือหุ้นไว้ไม่น้อยกว่าสามเดือนก่อนและหลังวันที่ได้รับเงินปันผลนั้น</p>	ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 10%
กำไรส่วนเกินทุน	รวมคำนวณเป็นรายได้ รายได้หลังหักค่าใช้จ่ายจะเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 30%	ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15%

ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในตราสารหนี้

กรณีผู้ลงทุนเป็นบุคคลธรรมดา		
ประเภทเงินได้	ผู้ลงทุนไทย	ผู้ลงทุนต่างประเทศ
ดอกเบี้ย	หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15% และมีสิทธิเลือกที่จะไม่นำไปรวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีสิ้นปี	หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15% หากจำหน่ายในต่างประเทศจะได้รับการยกเว้น
ส่วนลดรับ	ส่วนลดรับ หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15% เฉพาะผู้รับที่เป็นผู้ทรงคนแรก และมีสิทธิเลือกที่จะไม่นำไปรวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีสิ้นปี หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15% เฉพาะผู้รับที่เป็นผู้ทรงคนแรก	หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15% เฉพาะผู้รับที่เป็นผู้ทรงคนแรก
กำไรส่วนเกินทุน	หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15% และมีสิทธิเลือกที่จะไม่นำไปรวมคำนวณเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีสิ้นปี ยกเว้น Zero coupon bond ที่ผู้ทรงคนแรก ได้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15% แล้ว	หักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15% ยกเว้นเฉพาะ Zero coupon bond ที่ผู้ทรงคนแรกได้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายในอัตรา 15% แล้ว
กรณีผู้ลงทุนเป็นนิติบุคคล		
ประเภทเงินได้	ผู้ลงทุนไทย	ผู้ลงทุนต่างประเทศ
ดอกเบี้ย	ไม่ต้องถูกหัก ณ ที่จ่าย แต่ต้องนำไปคำนวณเป็นรายได้หักค่าใช้จ่ายเป็นกำไรเพื่อเสียภาษี	ถูกภาษีหัก ณ ที่จ่ายในอัตรา 15%
ส่วนลดรับ	ไม่ต้องถูกหัก ณ ที่จ่าย แต่ต้องนำไปคำนวณเป็นรายได้หักค่าใช้จ่ายเป็นกำไรเพื่อเสียภาษี	ถูกภาษีหัก ณ ที่จ่ายในอัตรา 15%
กำไรส่วนเกินทุน	ไม่ต้องถูกหัก ณ ที่จ่าย แต่ต้องนำไปคำนวณเป็นรายได้หักค่าใช้จ่ายเป็นกำไรเพื่อเสียภาษี	ถูกภาษีหัก ณ ที่จ่ายในอัตรา 15%

ปัจจัยด้านการสื่อสาร คือ บทบาทของสื่อ และการแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวม อันได้แก่ (ประมะ สตะเวทิน, 2540 : 99-100)

1. สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลที่มีหน้าที่ในการสื่อสารกับผู้รับสาร ในลักษณะเผชิญหน้าทั้งในรูปของการสนทนาหรือในรูปการประชุมกลุ่ม รวมถึงคำแนะนำและข่าวสารจากเพื่อน/ญาติพี่น้อง ซึ่งการใช้สื่อบุคคลในการสื่อสารก่อให้เกิดผลดี คือ สามารถนำข่าวสารที่ต้องการเผยแพร่ไปสู่ผู้รับสารได้โดยตรง และชักจูงใจผู้รับสารได้โดยวิธีการพูดคุยแบบเป็นกันเอง
2. สื่อมวลชน หมายถึง สื่อที่สามารถนำสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสารซึ่งประกอบไปด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาเดียวกัน หรือในเวลาใกล้เคียงกัน ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ นิตยสารและภาพยนตร์ สื่อมวลชนมีคุณสมบัติที่ดี คือ สามารถเผยแพร่ได้ในเวลาอันรวดเร็ว และสามารถให้ความรู้และข่าวสารแก่ผู้รับสารได้เป็นอย่างดี
3. สื่อเฉพาะกิจ หมายถึง สื่อที่ถูกผลิตขึ้นมาโดยมีเนื้อหาเฉพาะ และจุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม เช่น หนังสือ คู่มือ จุลสาร แผ่นพับ โปสเตอร์ ภาพ สไลด์ นิทรรศการ เป็นต้น ซึ่งคุณลักษณะที่ดีของสื่อเฉพาะกิจ คือ ผู้ส่งสารสามารถส่งข่าวสารเรื่องให้กับผู้รับสารตามเป้าหมายได้อย่างสอดคล้อง และเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการสื่อสารนั้น

แนวคิดเกี่ยวกับกองทุนรวม (จิรัตน์ สังข์แก้ว, 2540 : 700-701)

กองทุนรวม เป็นกองทุนที่ระดมเงินจากผู้ลงทุนหลายๆ ราย โดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการลงทุนจะออกหน่วยลงทุนเพื่อขายแก่ผู้ลงทุน แล้วนำเงินที่ได้ไปลงทุนในหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ ตามที่กำหนดในนโยบายของแต่ละกองทุน โดยผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนในรูปของเงินปันผลที่เรียกว่า ส่วนแบ่งกำไรและกำไรขาดทุนจากการขายหน่วยลงทุน ส่วนบริษัทจัดการลงทุนจะได้รับผลตอบแทนในรูปของค่าธรรมเนียมการจัดการ การลงทุนโดยซื้อหน่วยลงทุนนี้จึงเป็นการลงทุนผ่านมืออาชีพ ผู้ลงทุนในหน่วยลงทุนย่อมคาดหวังว่าผลการดำเนินงานของกองทุนรวมควรจะดีกว่าผลการลงทุนทั่วไป

ประเภทของกองทุนรวม จำแนกตามประเภทของการขายคืนหน่วยลงทุน

1. กองทุนปิด (Closed-End Fund) กองทุนแบบไม่รับซื้อคืนหน่วยลงทุน คือ กองทุนที่มีกำหนดระยะเวลาของการไถ่ถอนคืนที่แน่นอน โดยการกำหนดอายุของกองทุนตั้งแต่แรกที่ออกกองทุน จำหน่ายหน่วยลงทุนในจำนวนที่แน่นอน ไม่มีการออกหน่วยลงทุนของกองทุนเพิ่ม และไม่มีการรับไถ่ถอนหน่วยลงทุนก่อนถึงเวลาครบกำหนดอายุของกองทุนนั้น และเพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ผู้ถือหน่วยลงทุน บริษัทจัดการอาจนำหน่วยลงทุนของกองทุนปิดไปจดทะเบียนซื้อขายในตลาดรอง (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) หรือจัดให้มีตัวแทนจัดการซื้อขาย

2. กองทุนเปิด (Open-End Fund) กองทุนแบบรับซื้อคืนหน่วยลงทุน คือ กองทุนที่ไม่มีระยะเวลากำหนดอายุการไถ่ถอน จำนวนหน่วยลงทุนเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ และรับซื้อคืนจากผู้ถือหน่วยลงทุนตลอดเวลา ก่อนสิ้นกำหนดอายุกองทุน โดยผู้ลงทุนสามารถขายหน่วยลงทุนให้แก่บริษัทหลักทรัพย์จัดการลงทุนหรือตัวแทนของบริษัทจัดการลงทุนที่ได้รับแต่งตั้ง ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทหลักทรัพย์ โดยกองทุนเปิดจะประกาศมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ (Net Asset Value หรือเรียกย่อว่า NAV)

ประเภทของกองทุนรวม จำแนกตามนโยบายการลงทุน 10 แบบมาตรฐานของสำนักงาน ก.ล.ต. (สมาคมบริษัทจัดการลงทุน, 2551: ออนไลน์)

1. กองทุนรวมตราสารแห่งทุน (Equity Fund) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งตราสารทุน โดยเฉลี่ยในรอบปีบัญชีไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ของมูลค่าสินทรัพย์สุทธิของกองทุนรวม โดยทั่วไปแล้ว กองทุนรวมประเภทนี้มีความเสี่ยงสูงกว่ากองทุนรวม ที่มีนโยบายลงทุนในตราสารประเภทอื่น จึงเหมาะสมสำหรับผู้ลงทุนที่ยอมรับความเสี่ยงได้สูง และควรลงทุนเพื่อหวังผลที่ดีกว่าในระยะยาว

2. กองทุนรวมตราสารแห่งหนี้ (General Fixed Income Fund) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้เฉพาะเงินฝาก หรือการหาดอกผลโดยวิธีตามที่สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนด กองทุนรวมประเภทนี้มีความเสี่ยงน้อยกว่ากองทุนรวมที่มีนโยบายลงทุนในตราสารทุน จึงเหมาะสมสำหรับผู้ลงทุนที่ยอมรับความเสี่ยงได้น้อยกว่า

3. กองทุนรวมตราสารแห่งหนี้ระยะยาว (Long - Term Fixed Income Fund) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้เฉพาะเงินฝาก หรือการหาดอกผลโดยวิธีตามที่สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนด ทรัพย์สินที่กองทุนลงทุนและมีไว้ มีอายุเฉลี่ยมากกว่าหนึ่งปี เหมาะสำหรับผู้ลงทุนที่ยอมรับความเสี่ยงต่ำ และสามารถลงทุนระยะยาวได้

4. กองทุนรวมตราสารแห่งหนี้ระยะสั้น (Short - Term Fixed Income Fund) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้เฉพาะเงินฝาก หรือการหาดอกผลโดยวิธีตามที่สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนด ทรัพย์สินที่กองทุนลงทุนและมีไว้ มีอายุเฉลี่ยน้อยกว่าหนึ่งปี เหมาะสำหรับผู้ลงทุนที่ต้องการลงทุนระยะสั้น และต้องการความเสี่ยงต่ำ

5. กองทุนรวมผสม (Balanced Fund) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่น หรือการหาดอกผลโดยวิธีตามที่สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนด มีวัตถุประสงค์ที่จะดำรงอัตราส่วนการลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งตราสารทุนในขณะใดขณะหนึ่งไม่เกินร้อยละ 65 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวม กองทุนผสม ลงทุน

ในตราสารได้ทุกประเภท ผู้จัดการกองทุนสามารถแสวงหาโอกาสลงทุนที่ดีกว่าได้ทั้งในตลาดตราสารทุนและตลาดตราสารหนี้ แต่เป็นการจัดสรรเงินลงทุนประเภทสมดุล เพราะมีข้อกำหนดเกี่ยวกับ ceiling และ floor ในการลงทุนในตราสารทุน กองทุนประเภทนี้เหมาะสำหรับผู้ลงทุนที่ยอมรับความเสี่ยงได้ปานกลาง

6. กองทุนผสมแบบยืดหยุ่น (Flexible Portfolio Fund) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินอื่น หรือการหาผลตอบแทนโดยวิธีตามที่สำนักงาน ก.ล.ต. กำหนด สามารถลงทุนในตราสารทุกประเภทเช่นเดียวกับกองทุนรวมผสม แต่ไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับ ceiling และ floor ในการลงทุนในตราสารทุนแต่อย่างใด การจัดสรรเงินลงทุนของกองทุนรวมผสมแบบยืดหยุ่นระหว่างตลาดตราสารทุนและตลาดตราสารหนี้ จึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้จัดการกองทุน กองทุนประเภทนี้เหมาะสำหรับผู้ลงทุนที่ยอมรับความเสี่ยงได้ปานกลาง

7. กองทุนรวมหน่วยลงทุน (Fund Of Funds) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งหน่วยลงทุนและใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหน่วยลงทุนของกองทุนรวม โดยเฉลี่ยในรอบปีบัญชีไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ของมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวม ชื่อเสียงของกองทุนรวมหน่วยลงทุน อยู่ที่มีค่าธรรมเนียมในการจัดการและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ชำ้ซ้อน

8. กองทุนรวมใบสำคัญแสดงสิทธิ (Warrant Fund) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้น ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นกู้ ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหน่วยลงทุน และใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นเพิ่มทุน โดยเฉลี่ยในรอบปีบัญชีไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ของมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวม กองทุนประเภทนี้มีความเสี่ยงสูง

9. กองทุนรวมกลุ่มธุรกิจ (Sector Fund) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งตราสารทุนของบริษัทที่ธุรกิจหลักประเภทเดียวกันตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนด โดยเฉลี่ยในรอบปีบัญชีไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ของมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุนรวม กองทุนรวมกลุ่มธุรกิจ มีการลงทุนกระจุกตัว จึงมีความเสี่ยงสูงกว่ากองทุนรวมตราสารแห่งทุนโดยทั่วไป

10. กองทุนรวมตลาดเงิน (Money Market Fund) กองทุนรวมที่มีนโยบายการลงทุนในหรือมีไว้ซึ่งตราสารหนี้ที่มีคุณภาพและมีกำหนดชำระเงินต้นเมื่อทวงถามหรือมีอายุคงเหลือไม่เกิน 1 ปี กองทุนรวมตลาดเงิน มีนโยบายการลงทุนที่คล้ายคลึงกับ กองทุนรวมตราสารแห่งหนี้ระยะสั้น มีความเสี่ยงต่ำสุด เหมาะสำหรับการลงทุน ระยะสั้นของผู้ลงทุนที่ไม่ต้องการความเสี่ยง

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

การใช้ข้อมูลในอดีตในการกำหนดขนาดตัวอย่าง (กฤษณี เวชสาร, 2546 : 192)

วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตัวอย่างแบบง่ายที่สุดสำหรับนักวิจัยที่เพิ่งเริ่มทำการวิจัยใหม่ๆ และยังคงขาดประสบการณ์ก็คือ การใช้ข้อมูลในอดีตมาช่วยกำหนดขนาดตัวอย่าง ข้อมูลในอดีตก็คือเรื่องราวแบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันที่มีนักวิจัยคนอื่นๆ ในอดีตได้ศึกษาไว้ก่อนหน้าแล้ว สิ่งสำคัญก็คือนักวิจัยต้องการดูว่าขนาดตัวอย่างที่นักวิจัยคนอื่นๆ ได้กำหนดไว้ในการศึกษาที่มีขนาดสักเท่าใด นักวิจัยที่ยังขาดประสบการณ์ในการทำวิจัยอาจจะใช้ขนาดตัวอย่างเท่ากับที่นักวิจัยคนอื่นได้ศึกษาเรื่องราวเหล่านั้นไว้แล้ว และสามารถใช้อ้างอิงได้ ตารางด้านล่าง แสดงถึงขนาดตัวอย่างในการวิจัยที่หน่วยตัวอย่างเป็นคนและสถาบัน จะเห็นว่าถ้าทำวิจัยในระดับประเทศ (National studies) ขนาดตัวอย่างจะใหญ่กว่าการทำวิจัยระดับท้องถิ่นหรือภูมิภาค (Regional studies) และให้สังเกตว่าจำนวนกลุ่มย่อยที่จะวิเคราะห์ (Subgroup analysis) มีผลโดยตรงต่อขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดตัวอย่างในการศึกษาที่ใช้หน่วยตัวอย่างเป็นคนละสถาบัน

จำนวนกลุ่มย่อยที่จะวิเคราะห์	คนหรือครอบครัว		สถาบัน	
	ประเทศ	ท้องถิ่น	ประเทศ	ท้องถิ่น
ไม่มีเลยหรือมีน้อย	1,000-1,500	200-500	200-500	50-200
มีบ้างแต่ไม่มาก	1,500-2,500	500-1,000	500-1,000	200-500
มีมาก	2,500+	1,000+	1,000+	500+

ที่มา : Seymour Sudman, Applied Sampling (New York : Academic Press, 1976), p.87.

บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ปวีกร จุณณานนท์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงทุนในกองทุนรวมของประชาชน พบว่า ประชาชนที่ลงทุนในกองทุนรวมเป็นเพศชายและเพศหญิง มีจำนวนใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือ เป็นเพศชาย จำนวน ร้อยละ 49.5 และเพศหญิง จำนวนร้อยละ 50.5 มีอายุมากกว่า 50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทธุรกิจ มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท นอกจากนี้แล้วยังพบว่า ประชาชนที่ลงทุนในกองทุนรวม มีการใช้สื่อในการแสวงหาข้อมูลโดยรวมในระดับ “น้อย” เมื่อพิจารณาโดยผ่านสื่อแต่ละประเภท ประชาชนที่ลงทุนในกองทุนรวมมีการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร โดยใช้วิธีติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของตัวแทน เช่น เจ้าหน้าที่ของธนาคารพาณิชย์ หรือตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้งสูงกว่าวิธีอื่นๆ รองลงมาได้แก่ หนังสือชี้ชวนการลงทุน เมื่อพิจารณาถึงความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร ประชาชนที่ลงทุนในกองทุนรวมมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนรวมในระดับ “ปานกลาง” ส่วนใหญ่มีความเข้าใจในด้านผลตอบแทนสูงกว่าด้านอื่นๆ รองลงมาได้แก่ ด้านนโยบายการลงทุนเกี่ยวกับประเภทของหลักทรัพย์ในการลงทุน และเมื่อพิจารณาภาวะแวดล้อมต่อการตัดสินใจลงทุนซื้อกองทุนรวม โดยรวมในระดับ “มาก” ประชาชนมีความคิดเห็นว่าภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกองทุนรวมสูงกว่าด้านอื่นๆ รองลงมาได้แก่ ด้านข่าวเกี่ยวกับความมั่นคงของสถาบันการเงิน นอกจากนี้แล้ว ประชาชนมีความเชื่อว่าการลงทุนในกองทุนรวมมีความเสี่ยงในระดับต่างๆ ต้องศึกษาให้ดีก่อนการลงทุน

สุมาลี แสงทับทิม (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการลงทุนในกองทุนรวม : กรณีศึกษาลูกค้าเงินฝากประจำของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจที่มีต่อการลงทุนในกองทุนรวม ของกลุ่มลูกค้าเงินฝากประจำ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาสมุทรสาคร ที่มียอดเงินฝากประจำ ตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 100 ราย โดยการใช้แบบสอบถาม จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบธุรกิจส่วนตัว และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50,001- 100,000 บาท นอกจากนี้แล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความรู้ความเข้าใจต่อการลงทุนในกองทุนรวม ในระดับ “น้อย” สำหรับผู้ที่มิประสบการณ์การลงทุนในกองทุนรวม ได้ให้เหตุผลที่นำเงินไปลงทุนในกองทุนรวม เพราะได้รับคำแนะนำจากพนักงานของธนาคาร และแน่ใจว่าจะได้รับผลตอบแทนสูงกว่าการฝากเงิน ซึ่ง ส่วนใหญ่ได้รับแจกหนังสือชี้ชวนและอ่านหนังสือชี้ชวนก่อนซื้อหน่วยลงทุนบ้างเป็นครั้งคราว ส่วนผู้ที่ไม่มีประสบการณ์การลงทุนในกองทุนรวมส่วนใหญ่ไม่แน่ใจที่จะลงทุน คิดว่าการลงทุนในกองทุน

รวมนี้มีความเสี่ยงด้านผลตอบแทนและโอกาสของการสูญเสียด้านอื่น อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงทุนอย่างชัดเจน การซื้อขายหน่วยลงทุนจะซื้อผ่านธนาคารพาณิชย์มากที่สุด และถือหน่วยลงทุนมากกว่า 1 ปี หรือถือจนครบอายุ

ไพลิน ทุ่งเกียรติ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในพันธบัตรสถาบันบริหารกองทุนพลังงาน (องค์การมหาชน) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ในช่วง 41-50 ปี เป็นพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 45,000 บาท รูปแบบการออมและลงทุน จะฝากเงินกับสถาบันการเงินเป็นหลัก รองลงมา คือการลงทุนในพันธบัตรหรือหุ้นกู้ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากจะลงทุนในพันธบัตรที่มีอายุมากกว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่า นอกจากนั้นแล้วพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ด้านองค์ประกอบของพันธบัตร คือ อัตราดอกเบี้ยสูง ปัจจัยกระตุ้นภายในโดยให้ความสำคัญต่อยอดย่อด้านราคา คือ อัตราดอกเบี้ยสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ปัจจัยกระตุ้นภายนอก ได้แก่ การเมืองและนโยบายด้านพลังงานของรัฐบาล และปัจจัยด้านความเสี่ยง ได้แก่ ความเสี่ยงด้านการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย ปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลจนอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย โดยส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะ คือ ต้องการให้ยกเว้นภาษีดอกเบี้ยพันธบัตรและหุ้นกู้ทุกประเภท